

DE CIRCULAIRE TITAAN

Op het dynamische Binckhorstterrein van Den Haag opende op 7 september 2023 de getransformeerde Titaan voor het eerst zijn deuren. Als onderdeel van de ambitie van de gemeente Den Haag om dit terrein weer op de kaart te zetten is het voormalige Harting-Bank gebouw getransformeerd tot een levendige broedplaats voor creatieve bedrijven. Naast startups in de maakindustrie voorziet het ook een logische doorstroomplek voor scale-ups vanuit de Caballerofabriek. Daarnaast werd er een duidelijke ambitie ten aanzien van duurzaamheid uitgesproken, namelijk het ontwerpen van een zo veel mogelijk circulaire herbestemming en een bijna energieneutraal gebouw.

DUURZAME TRANSFORMATIE EN UITBREIDING VAN HET OUDE HARTING- BANK GEBOUW

Van anoniem pand tot oriëntatiepunt

De Titaan ligt op het Binckhorstterrein in Den Haag: een voormalig industriegebied gelegen aan het water dat langzaam opbloeit tot een bruisende stadswijk vol activiteit en vernieuwing. Het oude Harting-Bank gebouw langs de Binckhaven is in 1964 door architectenbureau Verhave-Luyt-De Jongh ontworpen als tabaksopslag voor de Caballerofabriek (destijds Sigarettenfabriek Ed. Laurens). Hoewel het bestaande pand weinig architectonische kwaliteiten bezat, had het wel een interessante gevel met een bakstenen plint en witte betonnen kozijnkaders. **Het behouden en versterken van deze uitstraling staat aan de basis van het ontwerp.** In dezelfde doelmatige architectuurtaal wordt het gebouw opgetopt en afgewerkt met

glas en aluminium. De oorspronkelijke blauwe dakrand is vervangen door een prominente nieuwe verdieping. Een glazen pui over twee verdiepingen verbindt het gebouw met de haven en markeert de nieuwe entree aan het heringerichte groene voorplein. Vanuit hier kijk je uit over het water van de Binckhaven en licht het gebouw 's avonds op **als een lampion in de nieuwe stadswijk.** Aan de andere kant van het gebouw, die uitsteekt tot in het hart van de Saturnusstraat bevindt zich de tweede entree die het gebouw direct vanaf de straat en het parkeerterrein ontsluit. Zonnepanelen met print vormen de dakrand en verwijzen samen met het geperforeerde aluminium panelen naar wat zich hier vroeger afspeelde; de opslag van tabak.

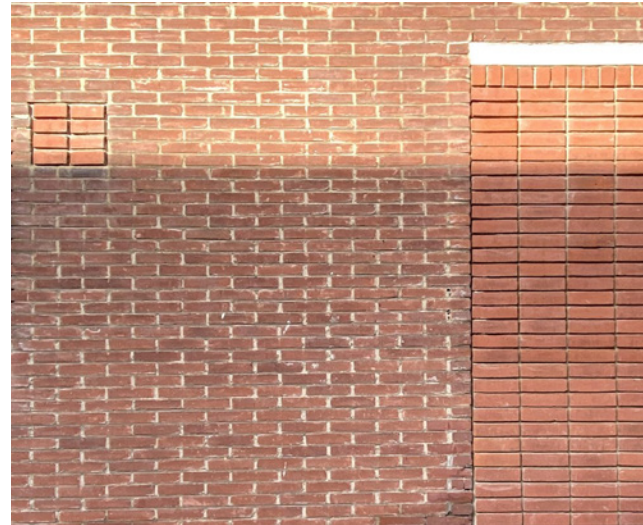
De bestaande solide draagstructuur is volledig hergebruikt en waar nodig aangevuld ten behoeve van de uitbreiding; een nieuwe verdieping waarmee de Titaan in totaal ruim 13.000 m² bedrijfsruimte biedt. Op diverse plekken is het metselwerk van de plint zichtbaar hersteld, zo blijft de evolutie van het gebouw afleesbaar. Het metselwerk was op verschillende plekken erg vervuild, bij de plint is daarom gekozen voor een bureerlaag; een semi-dekkende stucadoortechniek. **Van dichtbij blijven oude sporen zichtbaar,** terwijl het gebouw van een afstand duidelijk tot een samenhangend geheel versmelt.

Verbinding met het water

Om de relatie met het water te versterken is de doorgaande looproute langs de kade doorgezet

door de gevel aan de waterkant op de begane grond 'terug te leggen'. De gevel is hier zo transparant mogelijk uitgevoerd waardoor er vanuit de werkruimtes direct uitzicht over het water is en de relatie tussen binnen en buiten wordt verbeterd. Het gebied langs de kade is ingericht met uitnodigende trappen en genoeg zitplekken waarvan zowel gebruikers van De Titaan als passanten gebruik kunnen maken. Het voorplein bij de hoofdentree is via een tribunetrap verbonden met het kadeniveau en kan hiermee bijeenkomsten of presentaties in de open lucht faciliteren. Deze ruimte is ingericht met groen en bomen waardoor er genoeg schaduw is om onder te schuilen. Boven de entreegevel zijn plantenbakken geplaatst die bijdragen aan vergroening van het voorplein.

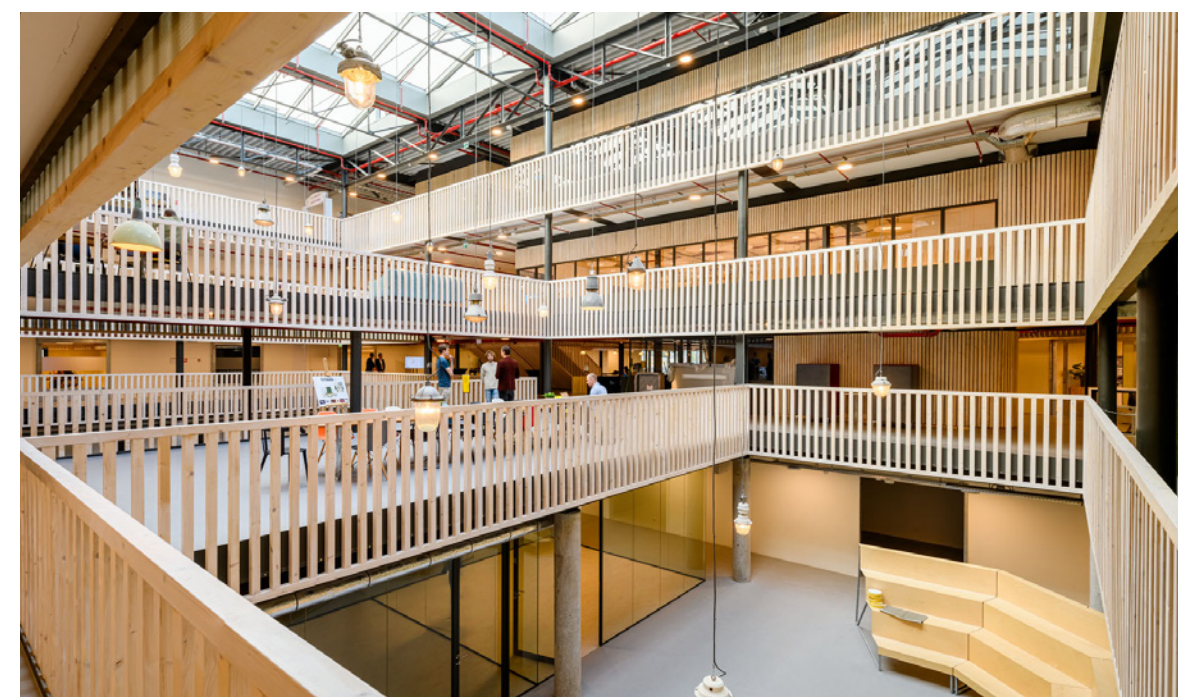
De muren zijn zichtbaar hersteld, zo blijft de evolutie van de Titaan leesbaar.

We konden zo veel hout oogsten dat het zelf hergebruikt is in één van onze andere projecten”

Allard de Goeij | Projectarchitect

Veel van het geogoste hout is hergebruikt als akoestische wandbekleding. Daaronder bevindt zich nog een laag met isolatiemateriaal samengesteld uit oude spijkerbroeken. De verschillende lampen in het gebouw zijn geogost uit andere fabrieksgebouwen.

Een groot deel van de bestaande structuur is hergebruikt.

Licht en ruimtelijk werkklimaat

Het publieke karakter van de kade wordt doorgezet tot in het kloppend hart van het gebouw. Door de behoorlijke omvang was het gebouw vóór de transformatie erg donker, vooral in het midden van het pand. Deze overmaat van het oude opslaggebouw bood een kans om het van binnenuit te activeren voor ontmoeten. Boven het centrale hart zijn grote daklichten in combinatie met verschillende vides ontworpen. In het landschap van vides en bruggen ontstaat een gemeenschappelijk gebied met ruimte voor verschillende soorten werkplekken, en **natuurlijk daglicht reikt nu tot in de kelder van het gebouw**. Kantoren hebben grote schuifpuien van staal en glas – een referentie naar de werkruimtes van de Caballerofabriek. Deze kunnen helemaal open geschoven worden en dat creëert een bijzonder levendig landschap. Gebruikers kunnen elkaar goed zien waardoor het gebouw leeft en de uitwisseling tussen verschillende creatieve bedrijven stimuleert. Op de begane grond bevindt zich het café, naast de centrale tribunetrap die gebruikt wordt voor diverse doeleinden, van ontmoeten tot presentaties. Er is in het hele gebouw gekozen voor een warme sfeer, waarin hout een hoofdrol speelt. De vormgeving is terughoudend met een beperkt aantal ingrediënten en accentkleuren. **Blikvanger en sfeerbepaler is de groene moswand die zich uitstrekt over alle vier de verdiepingen**. Naast een groene aanblik levert deze ook een belangrijke bijdrage aan de akoestiek.

Slim hergebruik van materialen

Tijdens de ontwerpwerkzaamheden voor De Titaan werd een grote ambitie voor een zo veel mogelijk circulair ontwerp uitgesproken. Een interessante uitdaging, want circulair bouwen vraagt om inventiviteit, maar vooral ook om een goede planning. Het uitgangspunt werd om zo weinig mogelijk te slopen en de bestaande

constructie en gevels zo veel mogelijk te behouden. Het leeuwendeel van de oogst uit de circulaire sloop heeft een nieuw leven gekregen in het nieuwe ontwerp. Stalen binnenpuien en oude dakspanten worden opnieuw gebruikt, waarbij één van de spanten zelfs terugkeert als barmeubel. Draadglas is versneden en hergebruikt in de rookschermen langs de vide, houten vloerbalken zijn verzaagd tot latten voor de akoestische wandbekleding van de vergaderruimten. In de opbouw van de binnenwanden zijn houten vloerplaten hergebruikt, aangevuld met nieuw multiplex voor de eindafwerking. Deze platen zijn zichtbaar geschroefd; zo kunnen de onderdelen bij verplaatsing of sloop eenvoudig worden hergebruikt. Er is zelfs zó veel geogst dat het resterende hout wordt gebruikt voor alle plafonds bij de renovatie van de Veegpost in het naastgelegen Scheveningen, een ander project van Braaksma & Roos Architectenbureau.

De lichtarmaturen in het atrium en de entreegebieden zijn **geogst uit meerdere oude fabrieken**. In de grote vide hangen daarom verschillende hergebruikte lampen bij elkaar. Voorzien van LED dragen ze nu bij aan de industriële sfeer in het hart van het gebouw. De nieuwe vloer van de tweede verdieping is gevlierd zodat een extra vloerafwerking achterwege kon blijven. Het gebouw wordt verwarmd door warmtepompen, inclusief warmteterugwinning via de ventilatielucht. Het grote dakoppervlak wordt volledig gebruikt om d.m.v. zonnepanelen het gebouw in het grootste deel van de energieopwekking te voorzien. De glazen gevels zijn voorzien van zonwering om de koellast te minimaliseren en meer comfort te bieden.